

Οι ασθένειες και ο πιστός

Ιερομονάχου Γρηγορίου

Ιερών Κουτλουμουσιανόν Κελλίων

Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος

Καρυές - Άγιον Όρος

Εκδοτική Παραγωγή: Εκδόσεις Δόμος, 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....

1. Τα αίτια των ασθενειών.....

2. Ο σκοπός και η ωφέλεια των ασθενειών.....

3. Η πνευματική αντιμετώπιση της ασθένειας...

4. Η θεραπεία της αρρώστιας και η Ιατρική.....

5. Η θεία παρηγοριά..... Επίλογος.....

Πρόλογος

«Παιδεία Κυρίου ανοίγει μου τα ότα, εγώ δε ουκ απειθώ ουδέ αντιλέγω.»

Στις ημέρες μας, παρά την καταπληκτική πρόοδο της ιατρικής επιστήμης, οι άρρωστοι πληθαίνουν, και καινούργιες αρρώστιες εμφανίζονται. Σχεδόν κάθε οικογένεια έχει περάσει ή περνά τον πόνο και την δοκιμασία της αρρώστιας. Είναι λοιπόν χρήσιμο να εξετάσουμε που οφείλονται οι αρρώστιες, και πώς θα μπορέσουμε να τις αντιμετωπίσουμε πνευματικά, για να αποκομίσουμε κάποιο όφελος στην ψυχή μας. Όπως θα δούμε, η αρρώστια, είτε οφείλεται στην αμαρτία είτε σε κάποιον άλλο λόγο, είναι ένα μέσο θεραπείας και εξαγιασμού της ψυχής.

**Από των πολλών μου αμαρτιών,
ασθενεί το σώμα, ασθενεί μου και η ψυχή ·
προς Σε καταφεύγω την Κεχαριτωμένην
ελπίς απηλπισμένων, Σύ μοι βοήθησον.**

1. Τα αίτια των ασθενειών

α. Η αμαρτία

Όταν ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο και τον άνθρωπο, τα έκαμε όλα καλά λίαν. Από που λοιπόν προέρχονται οι ασθένειες και οι σωματικές αναπηρίες; Ποια είναι ή αιτία πού ό άνθρωπος πολύ συχνά είναι άρρωστος;

Ο μέγας Βασίλειος αναφερόμενος στο θέμα αυτό λέγει: «Η ασθένεια δεν είναι δημιούργημα του Θεού. Ό άνθρωπος και όλα τα ζώα πλάσθηκαν με την πρέπουσα κατασκευή, κατά φύσιν, και ο Θεός τα έφερε στην ζωή πλήρη και αρτιμελή. Όταν όμως παρεκτράπηκαν από την φυσική τους κατάσταση, αρρώστησαν». Το ίδιο συμπεραίνει και ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς: **«Οι αρρώστιες προέρχονται από την προγονική αμαρτία... Εξαιτίας της ενδυθήκαμε αυτό το αρρωστιάτικο και θνητό και πολύπαθο σώμα... Η αρρώστια είναι, κατά κάποιο τρόπο, ένας ανώμαλος και απότομος δρόμος, στον οποίο η αμαρτία εισήγαγε το ανθρώπινο γένος, και του οποίου ο τελευταίος σταθμός είναι ο θάνατος».**

Η προπατορική αμαρτία έφερε στον κόσμο την φθορά, τις σωματικές ασθένειες και τον ίδιο τον θάνατο. Το γεγονός ότι οι άνθρωποι είμαστε ευάλωτοι στην φθορά, στον πόνο και στις αρρώστιες, «οφείλεται στην αμαρτία των πρωτοπλάστων». Στην συνέχεια η αμαρτία πλήθυνε και οι ασθένειες πολλαπλασιάσθηκαν.

Οι ασθένειες πού μας βρίσκουν είναι συνήθως καρπός των αμαρτιών μας. Αυτό το συμπέρασμα βγαίνει από τον λόγο πού είπε ο Χριστός στον παράλυτο της Βηθεσδά, αφού τον θεράπευσε:

"Πρόσεξε· έγινες υγιής, μην αμαρτάνης πλέον". «Από αυτό μαθαίνουμε ότι το νόσημα του ο παράλυτος το απέκτησε από τις αμαρτίες του». Την ίδια σημασία έχει ο λόγος του Κυρίου και στον άλλο παράλυτο της Καπερναούμ: **"Έχε θάρρος παιδί μου, σου συγχωρούνται οι αμαρτίες σου".** Ο Κύριος, επειδή γνώριζε καλά ότι η ασθένεια του σώματος ήταν συνέπεια της ασθένειας της ψυχής, δηλαδή της αμαρτίας, θεράπευσε πρώτα την ψυχή του παραλύτου, δίδοντας την άφεση των αμαρτιών του, για να ακολουθήση στην συνέχεια η

θεραπεία του σώματος.

Ο ιερός Χρυσόστομος αναφέρει τον Κάιν σαν ένα από τα πρώτα παραδείγματα πού η ασθένεια συνδέεται με την αμαρτία. Διότι μετά τον φόνο του αδελφού του, άρχισε να τρέμει το σώμα του. **«Πραγματικά»**, συμπεραίνει ο Άγιος, **«πηγή και ρίζα και μητέρα όλων των κακών είναι η φύση της αμαρτίας. Αυτή παραλύει τα σώματα μας, αυτή φέρνει τις αρρώστιες»**.

Σε άλλο σημείο ο χρυσορρήμων Πατήρ μας εξηγεί αναλυτικότερα: **«Η αμαρτία είναι φοβερό πράγμα, και καταστρέφει την ψυχή. Πολλές φορές μάλιστα το κακό ξεχειλίζει, και επεκτείνεται και στο σώμα. Αυτό συμβαίνει για τον εξής λόγο: Συνήθως όταν η ψυχή μας υποφέρει, εμείς παραμένουμε αναίσθητοι, ενώ όταν το σώμα πάθη έστω και μικρή βλάβη, καταβάλλουμε κάθε προσπάθεια να θεραπεύσουμε την αρρώστια, επειδή ακριβώς την αισθανόμαστε. Γι' αυτό πολλές φορές ο Θεός τιμωρεί το σώμα για τα αμαρτήματα της ψυχής, ώστε με την πληγή του κατωτέρου (δηλαδή του σώματος) να τύχη κάποιας θεραπείας και το ανώτερο, δηλαδή η ψυχή»**. Πραγματικά, η αρρώστια θλίβει τον άνθρωπο, τον ταπεινώνει και τον κάμνει να θυμηθή τον θεό. Καταφεύγοντας δε στον Θεό, βρίσκει μαζί με την υγεία του σώματος και την υγεία της ψυχής.

Ο ιερός Χρυσόστομος, τονίζει **«αιτία των σωματικών κακών είναι ή κακία της ψυχής. Και αυτό το φανέρωσε ο επί τριανταοκτώ έτη παράλυτος και ο άλλος πού τον κατέβασαν από την στέγη»**. Άλλωστε **«εάν το σπουδαιότερο από όλα, δηλαδή ο ίδιος ο θάνατος, έχει την ρίζα και την αιτία του στην αμαρτία, πολύ περισσότερο ισχύει αυτό και για τις περισσότερες από τις αρρώστιες»**.

Θα αναρωτηθή ίσως κανείς: «Και τότε γιατί δεν τιμωρούνται όλοι οι αμαρτωλοί; Βλέπουμε πολλούς ασεβείς να καλοπερνούν και να σφύζουν από υγεία». Ο Ιερός Χρυσόστομος, απαντώντας στην απορία αυτή, λέγει ότι πρέπει να θρηνούμε περισσότερο γι' αυτούς τους ανθρώπους, πού ενώ αμαρτάνουν δεν τιμωρούνται. **«Διότι το ότι δεν έπαθαν τίποτε σ' αυτή την ζωή γίνεται αιτία μεγαλύτερης τιμωρίας στην άλλη ζωή. Όσα λυπηρά συμβαίνουν στην παρούσα ζωή είναι νουθεσία, ενώ στην άλλη ζωή είναι τιμωρία»**.

β. Ον αγαπά Κύριος παιδεύει

Άραγε όλες οι αρρώστιες οφείλονται στις αμαρτίες μας; Αν και συνήθως αυτή είναι η αιτία, όμως δεν είναι η μοναδική. Υπάρχουν και άλλοι λόγοι.

Κάποιες φορές ο Θεός παραχωρεί μια αρρώστια, για να παιδαγωγήσει και να εξαγιάσει τα αγαπημένα παιδιά Του. Κατά τους Αγίους, **«υπάρχει αρρώστια πού παραχωρείται για να δοκιμασθούμε. Και η δοκιμασία αυτή δίδεται για να αναδειχθούμε άξιοι (να είμαστε παιδιά του Θεού). Διότι, άνθρωπος πού δεν δοκιμάζεται από πειρασμό παραμένει άπειρος και ανώριμος... Ενώ αυτός πού δοκιμάζεται μέσα στους κινδύνους γίνεται δόκιμος και επιτυχημένος, όπως γίνεται με τον χρυσό πού καθαρίζεται και λαμπικάρεται μέσα στη φωτιά. Επειδή, η δοκιμασία δημιουργεί την ελπίδα στον Θεό, και η ελπίδα δεν διαψεύδει αυτόν που την έχει »**. Στις περιπτώσεις αυτές, ο άνθρωπος με την υπομονή πού δείχνει αποθηκεύει ουράνιο μισθό.

Ο Χριστός μας διαβεβαίωσε ότι κάθε πιστός, όταν έχει πνευματικό καρπό, κλαδεύεται όπως το κλήμα, για να φέρει ακόμη περισσότερο καρπό. Και **«εάν γίνη κάποιο κλάδεμα στα κλήματα της νοητής αμπέλου, δεν θα συμβή αυτό χωρίς πόνο... Άλλωστε με πόνο και θλίψεις μας παιδεύει ο φιλάρετος Θεός μας... Άλλα η μικρή αυτή θλίψη μας κάμνει μακάριους, καθώς προσφέρει θεϊκή παιδαγωγία. Και μάρτυς ο προφήτης Δαυίδ πού λέγει: Μακάριος άνθρωπος ον αν παιδεύσης, Κύριε»**.

Ο Θεός είναι αγάπη, και οι τρόποι της παιδαγωγίας Του προς τον άνθρωπο είναι θαυμαστοί και ανεξερεύνητοι. Ο γέροντας Παΐσιος έδωσε μια παραστατική εικόνα, όταν τον ρώτησαν, γιατί ο Θεός σε μερικούς ανθρώπους δίνει πολλές δοκιμασίες, ενώ σε άλλους δεν δίνει: **«Τι λέγει η Αγία Γραφή; Ον αγαπά Κύριος παιδεύει, (δηλαδή, εκείνον πού αγαπά ο Κύριος, τον παιδαγωγεί με θλίψεις)**. Ένας πατέρας έχει λ.χ. οκτώ παιδιά. Τα πέντε μένουν στο σπίτι, κοντά στον πατέρα τους, και τα τρία φεύγουν μακριά του και δεν τον σκέφτονται. Σ' αυτά πού μένουν κοντά του, αν κάνουν καμμιά αταξία, τους τραβάει το αυτί, τους δίνει κανένα σκαμπιλάκι ή αν είναι φρόνιμα τα χαϊδεύει, τους δίνει και καμμιά σοκολάτα. Ενώ αυτά πού είναι μακριά, ούτε χάνι ούτε σκαμπίλι έχουν. Έτσι κάνει και ο Θεός. Τους ανθρώπους πού είναι κοντά Του και έχουν καλή διάθεση, αν σφάλουν λίγο, τους δίνει ένα σκαμπιλάκι και εξοφλούν ή, αν τους δώση περισσότερα σκαμπίλια, αποταμιεύουν. Σ' εκείνους πάλι πού είναι μακριά του δίνει χρόνια για να μετανοήσουν».

γ. Άλλες αιτίες των ασθενειών

Εξετάζοντας τις αιτίες των ασθενειών δεν θα πρέπει να παραλείψουμε ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα της εποχής μας: την στενοχώρια και το άγχος.

Η ζωή μας είναι γεμάτη θλίψεις. Ο άνθρωπος που αντιμετωπίζει τις δυσκολίες της ζωής του χωρίς πίστη και ελπίδα στον Θεό ζει μέσα σε ένα διαρκές άγχος. Αντίθετα, εκείνος που εμπιστεύεται την ζωή του στην αγάπη του Θεού ζει μέσα στην ειρήνη. Οι Άγιοι λένουν ότι **«η ταραχή δεν οφείλεται στην ξαφνική αλλαγή των (εξωτερικών) καταστάσεων, αλλά σε μας και στους λογισμούς μας. Εάν αυτοί είναι σωστοί, και αν ακόμη ξεσηκώνονται από παντού τρικυμίες, θα ησυχάζουμε διαρκώς μέσα στην γαλήνη και την ηρεμία»**.

Είναι φυσικό, λοιπόν, ο άνθρωπος που δεν καταφεύγει στον Θεό, να αγωνιά, να βασανίζεται, να του φταίνε όλα, να τα βάζει με όλους, και στο τέλος αυτή η κατάσταση να εκδηλωθεί με κάποια σωματική ή ψυχική ασθένεια.

* *

Ο Ιερός Χρυσόστομος αναφέρει επίσης, ως αιτία σωματικών ασθενειών, «την γαστριμαργία, την μέθη και την αργία». Αυτά όλα «γεννούν τις αρρώστιες». Πραγματικά είναι παρατηρημένο, πώς ο άνθρωπος που ζή μέσα στην μαλθακότητα και την χλιδή είναι φιλάσθενος, και ζει λιγώτερα χρόνια από εκείνον που αγαπά την εργασία και ζει με τον ιδρώτα του προσώπου του. Έτσι Είναι φυσικό στην εποχή μας, που χαρακτηρίζεται από το κυνήγι της εύκολης ζωής και της καλοπέρας, να έχουν αυξηθεί σημαντικά οι διάφορες αρρώστιες.

Τέλος, υπάρχουν και οι περιπτώσεις αγίων ανθρώπων που ζήτησαν οι ίδιοι από τον Θεό να τους δώσει μια αρρώστια. Και το ζήτησαν, ή για "να ξεφλήσουν" για τις αμαρτίες τους ή για να ανταποκριθούν στην μεγάλη αγάπη του Θεού ή, τέλος, για να βοηθηθούν κάποιοι άλλοι άνθρωποι. Όσοι ζήτησαν αυτή την χάρι από τον Θεό, κινήθηκαν με μεγάλη αγάπη προς Αυτόν και προς τους ανθρώπους. Και η αγάπη τους αυτή τους έκανε να είναι τα αγαπημένα παιδιά του Θεού. Ωστόσο χρειάζεται προσοχή εκ μέρους μας μήπως επιχειρήσουμε να τους μιμηθούμε, ενώ βρισκόμαστε σε πολύ χαμηλότερα πνευματικά επίπεδα. Διότι τότε υπάρχει κίνδυνος να γογγύσουμε εναντίον του Θεού που παρεχώρησε την δοκιμασία μας, ενώ εμείς οι ίδιοι την είχαμε ζητήσει.

Έλεγε ο μακαριστός γέροντας Πορφύριος: **«Ευχαριστώ τον Θεό, που μου έδωσε πολλές αρρώστιες. Πολλές φορές του λέω: "Χριστέ μου, η αγάπη σου δεν έχει όρια". Το πώς ζω είναι ένα θαύμα. Μέσα στις άλλες μου αρρώστιες έχω και καρκίνο στην υπόφυση... Πονάω φοβερά. Προσεύχομαι όμως σηκώνοντας τον Σταυρό του Χριστού με υπομονή... Πονάω πολύ, υποφέρω, αλλά Είναι πολύ ωραία η αρρώστια μου. Την αισθάνομαι ως αγάπη του Χριστού. Κατανύγομαι και ευχαριστώ τον Θεό. Είναι για τις αμαρτίες μου. Είμαι αμαρτωλός και προσπαθεί ο Θεός να με εξαγνίση. Όταν ήμουν δεκαέξι χρονών παρακαλούσα τον Θεό να μου δώσει μια βαριά αρρώστια, έναν καρκίνο, για να πονάω για την αγάπη Του και να Τον δοξάζω μέσα από τον πόνο... Ο Θεός δεν λησμόνησε το αίτημα μου, και μου έδωσε αυτήν την ευεργεσία μετά από τόσα χρόνια! Τώρα δεν παρακαλώ τον Θεό να μου πάρη αυτό που Του ζήτησα. Χαίρομαι που το έχω, για να γίνω κι εγώ συμμετοχος στα πάθη Του από την πολλή μου αγάπη. Έχω την παιδεία του Θεού. Ον γαρ αγαπά Κύριος παιδεύει. Η αρρώστια μου είναι μία ιδιαίτερη εύνοια του Θεού που με καλεί να μπω στο μυστήριο της αγάπης Του... Γι' αυτό δεν προσεύχομαι να με κάνει ο Θεός καλά. Προσεύχομαι να με κάνει καλό»**.

2. Ο σκοπός και η ωφέλεια των ασθενειών

Εξετάσαμε έως εδώ τις βασικές αιτίες των ασθενειών. Ας δούμε στην συνέχεια την ωφέλεια που μας προξενούν.

Η ασθένεια είναι μία επίσκεψη του Θεού προς τον άνθρωπο. Είναι μία εκδήλωση της αγάπης Του, που έχει ως σκοπό την θεραπεία της ψυχής μας από την αρρώστια της αμαρτίας. **«Ο Θεός δίνει τις αρρώστιες για την υγεία της ψυχής»**, λένε οι άγιοι Πατέρες.

Ο ιερός Χρυσόστομος μιλώντας για τον παράλυτο, που επί τριάντα οκτώ χρόνια περίμενε την θεραπεία του, λέγει ότι η αρρώστια του **«έδειξε την φιλανθρωπία του Θεού. Διότι πραγματικά, το να τον παραδώσει ο Θεός σε τέτοια αρρώστια, και το να παρατείνει την αρρώστια τόσο πολύ καιρό, είναι απόδειξη πολύ μεγάλης φροντίδος. Όπως ο χρυσοχόος βάζει το χρυσάφι στο χωνευτήρι και το αφήνει να δοκιμάζεται στην φωτιά μέχρις ότου το ιδεί να γίνεται τελείως καθαρό, έτσι κάμνει και ο Θεός: Επιτρέπει να δοκιμάζονται οι ανθρώπινες ψυχές στις συμφορές τόσο, όσο να γίνουν καθαρές και διάφανες, και να αποκομίσουν πολλή ωφέλεια από την δοκιμασία αυτή. Επομένως και αυτό είναι ένα είδος ευεργεσίας, και μάλιστα το μεγαλύτερο»**, καταλήγει ο Άγιος.

Εάν οι λόγοι του ιερού Χρυσοστόμου μας φαίνονται υπερβολικοί, θα πρέπει να εξετάσουμε γιατί η αρρώστια θεωρείται ευεργεσία του Θεού. Η απάντηση, σύμφωνα με τους θεοφόρους Πατέρες, βρίσκεται στην πατρική φιλανθρωπία του Θεού, που με αγάπη και σοφία βρίσκει τον τρόπο να θεραπεύσει την άρρωστη ψυχή μας. Οι αρρώστιες, όπως και οι άλλες θλίψεις που παραχωρεί ο

Θεός στην ζωή μας, είναι, κατά τους αγίους Πατέρες, «φάρμακα που θεραπεύουν την ψυχή μας, και την πολυχρονισμένη κακία που βρίσκεται στο βάθος της, καθώς έχουν μέσα τους το πικρό και δηκτικό, και μπορούν να δώσουν στην ψυχή την υγεία ευκολότερα από τα άλλα μέσα», δηλαδή την νηστεία, την αγρυπνία, κλπ.

Η πνευματική ωφέλεια που προξενεί η σωματική ασθένεια είναι μία πραγματικότητα που βίωσαν όλοι οι Άγιοι της Εκκλησίας μας. Γι' αυτό ακριβώς, όταν ο Κύριος τους επισκεπτόταν με την ασθένεια, δεν ζητούσαν να απαλλαγούν από αυτήν, άλλα να τους δώσει δύναμη να υπομείνουν. Ένας Γέροντας, που υπέφερε από υδρωπικία, έλεγε στους αδελφούς που πήγαιναν να τον περιποιηθούν: **"Πατέρες εύχεσθε, ώστε να μην προσβάλη παρόμοια ασθένεια την ψυχή μου. Όσο για την σωματική ασθένεια, παρακαλώ τον Θεό να μην με θεραπεύσει αμέσως, διότι αν και ο εξωτερικός μας άνθρωπος φθείρεται, ο εσωτερικός όμως ανακαινίζεται μέρα με την ημέρα"**». Αισθανόταν δηλαδή ο Άγιος αυτός, κατά το πρότυπο του αποστόλου Παύλου, την αυξανόμενη ωφέλεια στην ψυχή του από την οδυνηρή αυτή ασθένεια.

Ο μακαριστός γέροντας Παΐσιος μιλώντας από την εμπειρία της μεγάλης δοκιμασίας του έλεγε: **«Όταν το σώμα δοκιμάζεται, τότε η ψυχή αγιάζεται... Μεγάλη τιμή θα μου έκαμε ο Χριστός να υπέφερα ακόμη περισσότερο για την αγάπη Του, αρκεί να με ενίσχυε, ώστε να αντέχω, και μισθό δεν θέλω... Όσο ωφελήθηκα από την αρρώστια δεν ωφελήθηκα από όλη την άσκηση που είχα κάνει μέχρι τότε».** **«Μεγάλο πράγμα η υγεία, άλλα και το καλό που προσφέρει η αρρώστια, η υγεία δεν μπορεί να το δώσει! Πνευματικό καλό! Είναι πολύ μεγάλη ευεργεσία, πολύ μεγάλη! Καθαρίζει τον άνθρωπο από την αμαρτία, και μερικές φορές του εξασφαλίζει και μισθό. Η ψυχή του ανθρώπου είναι σαν το χρυσάφι και η αρρώστια είναι σαν την φωτιά που την καθαρίζει. Βλέπεις, και ο Χριστός είπε στον απόστολο Παύλο: Η δύναμις μου εν ασθένεια τελειούται. Όσο περισσότερο ταλαιπωρηθή με κάποια αρρώστια ο άνθρωπος, τόσο περισσότερο εξαγνίζεται και αγιάζεται, αρκεί να κάμνη υπομονή και να την δέχεται με χαρά... Η σωματική αρρώστια βοηθά στην θεραπεία της πνευματικής αρρώστιας. Την εξουδετερώνει με την ταπείνωση που φέρνει».**

* *

Αξιζει να αναφερθή εδώ η μαρτυρία μιας εκλεκτής ψυχής που έπασχε από μυασθένεια πάνω από 30 χρόνια, και κοιμήθη πριν από λίγο καιρό σε άσυλο ανιάτων:

«Η καρδιά μου αγαπούσε δυνατά τον Πλαστουργό της. Αυτός ήταν ο πλούτος και η τροφή μου! Άλλα αν όλα τα χρόνια ήμουν κάτω από την προστασία και την αγάπη Του, το 1980... βρέθηκα σε καταιγισμό αγάπης!... Από το κεφάλι μέχρι τα δάκτυλα των ποδιών μου ήμουν ακίνητη... Τα μάτια δεν άνοιγαν για να δουν, άλλα και όταν άνοιγαν τα έβλεπα ή θαμπά ή διπλά. Δεν μπορούσα να μιλήσω καθόλου,... τα πνευμόνια δεν λειτουργούσαν από μόνα τους. Είχα πάντα οξυγόνο, μερικές φορές και αναπνευστήρα... Είχα για 3 συνεχή χρόνια όρο χωρίς να παίρνω από το στόμα ούτε μια κουταλιά γάλα. Έτσι δοκίμασα στον τέλειο βαθμό της την πείνα και την δίψα... Η δόση των καθημερινών μου φαρμάκων έφθανε τα 60-70 χάπια με άδειο τελείως στομάχι. Πολλές φορές πλησίασα την γεύση του θανάτου.

Όλα αυτά φαινόταν σαν ταλαιπωρίες, όμως η πραγματικότητα ήταν άλλη. Ποτέ δεν θα μπορέσω να περιγράψω την γλυκύτητα και την εσωτερική ανάπαυση και χαρά... Βυθίζομαι σε ωκεανούς χαράς και ευτυχίας. Και αιτία αυτών η μακροχρόνια ασθένεια μου».

3. Η πνευματική αντιμετώπιση της ασθενείας

Η προϋπόθεση για να ωφεληθεί ο άνθρωπος από την δοκιμασία της αρρώστιας του είναι να την αντιμετωπίσει πνευματικά. Τότε ευχαριστεί τον Θεό, ο οποίος σαν καλός πατέρας τον αξίωσε της παιδείας Του, ενθυμούμενος τον προφητικό λόγο: **Ον αγαπά Κύριος παιδεύει, μαστιγεί δε πάντα υιόν ον παραδέχεται.** Ενθυμείται ακόμη τον λόγο του Αποστόλου **Τι εστίν υιόν ον ου παιδεύει πατήρ,** και αφήνεται στην πρόνοια του θεού, του μοναδικού Ιατρού της ψυχής και του σώματος. Ας δούμε αναλυτικότερα ποια είναι η πνευματική αντιμετώπιση της ασθενείας.

α. Με προσευχή

Ο πιστός χριστιανός ασκεί σε όλη του την ζωή το έργο της προσευχής. Πολύ περισσότερο όμως αισθάνεται την ανάγκη να καταφύγει με την προσευχή στον Θεό, κατά την περίοδο της ασθενείας του. **Εν ήμερα θλίψεώς μου τον Θεόν εξεζήτησα,** λέγει και ο προφήτης Δαυίδ Αναφέρεται στο Γεροντικό για κάποιον άρρωστο μοναχό που ζήτησε την προσευχή του αγίου Βαρσανουφίου για να θεραπευθή. Κι εκείνος του απάντησε: **«Αδελφέ, γιατί φωνάζεις; Γιατί στέλνεις μακριά δεήσεις, ενώ έχεις πολύ κοντά σου τον Ιησού να στέκη και να ποθή να**

Τον καλέσες σε βοήθεια σου; Φώναξε Του: "Κύριε, Ιησού ελέησε με!", και θα σου αποκριθή. Άγγιξε την άκρη του ιματίου Του και θα σου θεραπεύσει, 'οχι μόνο την μία, την σωματική αρρώστια, άλλα όλες σου τις αρρώστιες... Μην θλίβεσαι, είναι κοντά το έλεος του Θεού».

Η προσευχή, έστω και αν δεν έχει σαν αποτέλεσμα την άμεση θεραπεία, πολύ ωφελεί τον άρρωστο. Τον ενισχύει πνευματικά και τον δυναμώνει στην πίστη. Τον ανανεώνει ολόκληρο και τον βοηθά να αντιμετωπίσει σωστά την αρρώστια του και να ωφελείται από αυτήν.

Είναι σημαντικό βέβαια να τονίσουμε ότι ο πιστός θα πρέπει από υγιής να ασκηθεί και να αγαπήσει την προσευχή. **«Πριν αρρωστήσης αναζήτησε τον θεραπευτή»**, μας προτρέπουν οι Άγιοι. Διότι όταν η αρρώστια συνοδεύεται από αβάσταχτο πόνο, είναι πολύ δύσκολο ο νους, και ειδικά ο αγύμναστος, να συγκεντρωθή και να υψωθή προς τον Θεό. Ο πόνος του σώματος αναγκάζει τον νου να προσηλωθή στο σημείο του πόνου.

Ρώτησαν τον γέροντα Παΐσιο πώς αντιμετωπίζει κανείς έναν ανυπόφορο πόνο, κι εκείνος απάντησε: **«Αν (ο άρρωστος) είναι κοσμικός, με το τραγούδι, αν είναι πνευματικός άνθρωπος, με την ψαλμωδία»**. Και συνέχισε ο Γέροντας: **«Μια μέρα κρύωσα και είχα έναν πονοκέφαλο, πού πήγαινε να σπάση το κεφάλι μου. Άρχισα λοιπόν μια πολύ ωραία ψαλμωδία, και μου έφυγε ο πονοκέφαλος. Πραγματικά η ψαλμωδία μαζί με την ευχή πολύ βοηθάει σ' αυτές τις περιπτώσεις· απαλαίνει την ψυχή, την γλυκαίνει»**.

β. Με υπομονή και ευχαριστία

Η προσευχή μας βοηθά να αντιμετωπίσουμε σωστά την ασθένεια μας. Και η σωστή και πνευματική αντιμετώπιση της ασθένειας βρίσκεται στην υπομονή και την ευχαριστία. οι άγιοι Πατέρες παρομοιάζουν την αρρώστια με φωτιά πού δοκιμάζει το μέταλλο του αρρώστου, και γι' αυτό καλούν τον πιστό να δείξη μεγαλοψυχία και να ευχάριστη τον Θεό. Ωστε, **«αν μεν είναι σίδηρος, δηλαδή αμαρτωλός, θα αποβάλη την σκουριά με την φωτιά της ασθένειας. Και αν είναι χρυσάφι, μένει καθαρός και λαμπρός δια της υπομονής, της ανδρείας, της ταπεινώσεως και ελπίδος»** πού δείχνει. **«Αν υπομένης την ασθένεια με ευχαριστία, εκεινη γίνεται για σένα αφορμή στεφάνων»**, μας λένε οι Άγιοι.

Ο ιερός Χρυσόστομος μας βοηθά να τοποθετηθούμε σωστά απέναντι στην δοκιμασία της ασθένειας, στην ιατρική αυτή του Θεού: **«Ας μην δυσανασχετούμε, ούτε να δειλιάζουμε όταν μας συμβή κάτι απροσδόκητο, άλλα ας αφήνουμε Αυτόν πού τα γνωρίζει καλά αυτά, να δοκιμάζη στην φωτιά την ψυχή μας, όσο καιρό θέλει. Διότι αυτό το κάμνει για το συμφέρον και την ωφέλεια των δοκιμαζόμενων... Ένας γιατρός είναι γιατρός όχι μόνον όταν λούζη και τρέφη τον άρρωστο... αλλά και όταν καυτηριάζη και κόβη... Γνωρίζοντας λοιπόν ότι ο Θεός είναι περισσότερο φιλόστοργος από όλους τους γιατρούς, μην εξετάζης με περιέργεια, ούτε να ζητάς από Αυτόν λόγο για την θεραπεία»**.

Γράφει ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος σε άρρωστο φίλο του: **«Να φιλοσοφής την αρρώστια... και να την θεωρής παιδαγωγία για το συμφέρον σου... Άφησε το σώμα να πάσχη τα δικά του, αφού οπωσδήποτε, ή τώρα ή αργότερα, θα διαλυθή σύμφωνα με τον φυσικό νόμο. Την ψυχή όμως κράτα την ψηλά, και με τους λογισμούς να βρίσκεσαι μαζί με τον Θεό»**. Ο ίδιος Άγιος, αναφερόμενος στην δική του περίπτωση, γράφει: **«Πονώ στην αρρώστια μου, άλλα χαίρομαι»**. Η χαρά αυτή είναι η χαρά του Χριστού πού γεμίζει την ψυχή του δοκιμαζόμενου πιστού· γι' αυτό είναι ανεξήγητη για τον άνθρωπο πού δεν πιστεύει στον Χριστό.

Όταν ο πιστός βλέπει την ασθένεια του με καλό λογισμό, παίρνει πνευματική δύναμη. Βλέπει π.χ. σε πόσο χειρότερη θέση βρίσκονται άλλοι ασθενείς, και νοιώθει να αλαφρώνει το βάρος της δικής του ασθένειας. Βλέπει με πόση καρτερία αντιμετωπίζουν άλλοι την ασθένεια τους και παραδειγματίζεται. Φέρνει στον νου του τα πάθη του Χριστού και το μέγεθος της θείας αγάπης, και συντρίβεται. Χαρακτηριστική είναι η ευχή του γέροντος Παϊσίου σε ασθενή: **«Καλή υπομονή. Εύχομαι ο Χριστός να σου αυξάνη την αγάπη Του, για να ξεχνιέται ο πόνος σου»**. Για την αντιμετώπιση των ασθενειών έλεγε επιγραμματικά: **«Ο πνευματικά υγιής γλεντά την αρρώστια του. Ο άρρωστος (πνευματικά), υποφέρει»!**

Οι Άγιοι όχι μόνο χαίρονται στην αρρώστια τους, αλλά, επειδή γνωρίζουν την ωφέλεια πού προξενείτε από αυτήν, ανησυχούν όταν μένουν πολύ καιρό υγιείς! Διαβάζουμε στο *Γεροντικό*: Ήταν ένας Γέροντας πού συνεχώς κακοπαθούσε και αρρώσταινε. Κάποτε λοιπόν πέρασε έναν ολόκληρο χρόνο χωρίς να πάθη κακό, και γι' αυτό στενοχωριόταν υπερβολικά και έκλαιγε, λέγοντας:

— **Μ' εγκατέλειψε ο Θεός και δεν μ' επισκέφθηκε!**

4. Η θεραπεία της αρρώστιας και η Ιατρική

Μετά από όσα αναφέραμε για την πνευματική αντιμετώπιση της ασθενείας, είναι χρήσιμο να εξετάσουμε λίγο και την ιατρική αντιμετώπιση της. Πώς βλέπει την ιατρική επιστήμη ο πιστός χριστιανός;

Όταν μιλούμε για την θεραπεία κάποιας αρρώστιας δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι ο μοναδικός Ιατρός των ψυχών και των σωμάτων είναι ο Χριστός. Όπως κατά την επί γης παρουσία Του, έτσι και τώρα, **δύναμις παρ Αυτού εξέρχεται και ιάται πάντας**. Εάν Εκείνος πού δημιούργησε την ψυχή και το σώμα μας θέληση να μας θεραπεύσει, μπορεί να το κάμη, έστω και αν είμαστε καταδικασμένοι από την ιατρική επιστήμη. Και πάλι, εάν ο Κύριος κρίνη ότι χρειάζεται να παραταθή ο ασθένεια μας, κανείς άνθρωπος δεν μπορεί να μας θεραπεύσει. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι θα υποτιμήσουμε την ιατρική επιστήμη.

Ο χριστιανός πού πιστεύει ακράδαντα στην θαυματουργική χάρι του Χρίστου καταφεύγει στους γιατρούς με την πεποίθηση ότι και αυτοί ενεργούν με φωτισμό Θεού. Ο λόγος της *Σοφίας Σειράχ είναι* σαφής: **«Να τιμάς τον γιατρό όπως αρμόζει,.., διότι ο Κύριος τον έκαμε (γιατρό) . Βέβαια, η θεραπεία προέρχεται από τον ύψιστο Θεό... Ο Κύριος όρισε να φυτρώνουν φαρμακευτικά βότανα από την γη, και ο συνετός άνθρωπος δεν τα αποστρέφεται... Ο Θεός έδωσε στους ανθρώπους την ιατρική επιστήμη, ώστε να δοξάζεται με τα θαυμαστά έργα Του. Με τους γιατρούς και τα φάρμακα ο Θεός θεραπεύει και αφαιρεί τους πόνους του ασθενούς»**.

Ο λόγος της Αγίας Γραφής τοποθετεί σωστά τον πιστό απέναντι στην ιατρική επιστήμη. Την βλέπει ως δώρο Θεού προς τον άνθρωπο. Οι χριστιανοί «πού προστρέχουν στους γιατρούς έχουν την ελπίδα τους στον Θεό, και το κάμνουν λέγοντας: **"Στο όνομα του Κυρίου εμπιστευόμαστε τους εαυτούς μας στους γιατρούς, διότι μέσω αυτών μας δίνει την θεραπεία"**. Ο πιστός έχει την απόλυτη βεβαιότητα ότι καταφεύγοντας στους γιατρούς γίνεται το θέλημα του Θεού και τίποτε άλλο. Αυτό το αισθάνεται συχνά και ο γιατρός, ιδιαίτερα δε ο πιστός. Υπάρχουν μαρτυρίες χειρουργών πού ένοιωθαν να καθοδηγή κάποιος άλλος το χέρι τους στην διάρκεια δύσκολων εγχειρήσεων.

Βέβαια, **«η καταφυγή στην ιατρική επιστήμη δεν αναιρεί την επίκληση της θείας βοήθειας. Οι Χριστιανοί, χωρίς να αρνούνται την ιατρική βοήθεια, πρέπει να προσεύχονται ώστε να φωτίση ο Θεός τους γιατρούς να κάμνουν την σωστή διάγνωση, να προβούν στις απαραίτητες εξετάσεις και να καθορίσουν την κατάλληλη θεραπεία»**. Όταν ο Θεός παρέχει την θεραπεία της ασθενείας μέσω της ιατρικής επιστήμης, η θεραπεία ακολουθεί τους φυσικούς νόμους πού Εκείνος καθώρισε. Μπορεί βέβαια ο Θεός, το ίδιο εύκολα, να δώσει την θεραπεία με έναν θαυματουργικό τρόπο, παρακάμπτοντας τους φυσικούς νόμους. Θα πρέπει όμως να υπάρχει σοβαρός λόγος, και ο άνθρωπος να έχει πολύ πίστη και ταπείνωση.

5. Η θεία παρηγοριά

Στις δύσκολες ώρες της ασθενείας ο Θεός δεν εγκαταλείπει τον άνθρωπο αβοήθητο. Στέλνει κάποιον άλλον άνθρωπο για συμπάρασταση και ενίσχυση του ασθενούς, η επεμβαίνει με υπερφυσικό τρόπο όταν λείπη η ανθρώπινη παρηγοριά. Ας δούμε πώς παρηγορούσαν οι Άγιοι, μέσα από την πείρα τους και την χάρη του Θεού.

Ο άγιος Βαρσανούφιος στηρίζοντας έναν αρχάριο Μοναχό, πού δεν μπορούσε να σήκωση το βάρος της αρρώστιας του, έλεγε: **«Ας υπομείνουμε, παιδί μου, με ευχάριστη διάθεση αυτή την θλιβερή ασθένεια, για να μας επισκίαση πλούσια το έλεος του Θεού, και ας μην χάσουμε το θάρρος μας, για να μην βρεθούμε αιχμαλωτισμένοι από την ακηδία, από την οποία γίνεται η αρχή της απώλειας μας. Θυμήσου, παιδί μου, ότι αυτός πού θα υπομείνη ως το τέλος, εκείνος θα σωθή. Παιδί μου, μην αδιάφορης για την ωφέλεια πού φέρνει η παιδαγωγία του Κυρίου... Ο απόστολος Παύλος μας λέγει: "Αν είστε χωρίς παιδαγωγία, στην οποία έλαβαν μέρος όλα τα γνήσια παιδιά, αποδεικνύετε με αυτό ότι είστε νόθα και όχι παιδιά του Θεού". "Αν λοιπόν κι εσύ σήκωσης την αρρώστια σου με ευχαριστία, γίνεσαι υιός»** γνήσιος.

Η αγία Συγκλητική, η οποία έκτος από το οσιακό πήρε και το μαρτυρικό στεφάνι της ασθενείας, έλεγε: **«Η αρρώστια είναι το καλύτερο και αποτελεσματικότερο φάρμακο για την ολοκληρωτική εξάλειψη του σαρκικού φρονήματος. Και η μεγαλύτερη άσκηση είναι τούτη, το να έχει κανείς εγκαρτέρηση στις αρρώστιες και να ευχάριστη τον Θεό... Ας μην αδημονούμε λοιπόν όταν αρρωσταίνουμε, άλλ' ας ευχαριστούμε τον Θεό πού όλα τα οικονομεί για το συμφέρον μας, και πολλές φορές, με την πρόσκαιρη αρρώστια του φθαρτού σώματος, χαρίζει στην θάνατη ψυχή υγεία και σωτηρία αιώνια»**.

Η φιλανθρωπία του Θεού χαρίζει ένα μέρος από την ουράνια απόλαυση σ' εκείνους πού στερούνται την ανθρώπινη παρηγοριά πάνω στο κρεβάτι του πόνου:

Πριν από μερικές δεκαετίες ζούσε στα Κατουνάκια του Αγίου Όρους ένας πολύ απλός Γέροντας,

ο π. Γεώργιος. έμενε μόνος του ηλικιωμένος και εγκαταλελειμμένος. Κάποτε αποφάσισε να τον επισκεφθεί γνωστός του μοναχός. Όταν πλησίασε στην γειτονική καλύβη, ρώτησε για τον Γέροντα, αλλά δεν τον είχεν ιδεί...

Έφθασε λοιπόν στην καλύβη με αγωνία και, όταν είδε ησυχία μεγάλη έξω και μέσα, ανησύχησε περισσότερο. Άρχισε να φωνάζει δυνατά και να χτυπά την πόρτα, αλλά τίποτε. Τελικά πίεσε την πόρτα και την άνοιξε και μπήκε μέσα. Βλέπει τον Γέροντα ξαπλωμένο στο κρεβάτι και του λέει:

— **Ευλογείτε, Γέροντα, τι κάνεις; Ηρθα να σε ιδώ.**

Εκείνος απήντησε πολύ στενοχωρημένος: - **Ευλογημένη μου, καλύτερα να μην ερχόσουν, γιατί μόλις μπήκες, μου έδωξες τον άγιο Άγγελο που με υπηρετούσε. Γι' αυτό δεν σου άνοιγα. Άλλη φορά να μην έρθεις, ευλογημένη μου, γιατί μου διώχνεις τον άγιο Άγγελο!**

Έφυγε ο αδελφός για το Κελλί του, και έμεινε ο Γέροντας ξαπλωμένος στα σανίδια του κρεβατιού, τελείως μεν εγκαταλελειμμένος από τους ανθρώπους, αλλά για να έχει εγκαταλείψει τον εαυτό του στα χέρια του Θεού, ο Θεός τον αξίωσε να υπηρετηται από Αγγέλους.

Ό γέροντας Παΐσιος είχε και ο ίδιος ανάλογη εμπειρία. Διηγείται:

Κάποτε ήμουν επί δεκαπέντε μέρες άρρωστος με πυρετό, ρίγος, χωρίς σόμπα, μόνος, δεν μπορούσα να κάνω ένα τσάϊ, ούτε να βγω έξω. Πίστευα ότι θα πέθαινα, και έρριξα επάνω μου το Σχήμα του γέροντα μου, του παπα-Τύχωνα. Τότε αισθάνθηκα τέτοια χάρη! Βρέθηκα έξω από το Κελλί μου μέσα σε φως, και έβλεπα με άλλα μάτια τα πάντα. Τα πουλιά, τα ψάρια, τους πλανήτες, τον κόσμο όλον. Και όλα αυτά μιλούσαν και έλεγαν ότι, όλα τα έκανε ο Θεός για σένα, τον άνθρωπο.

Παρακαλούσα τον Θεό, όταν πεθάνω να είμαι μόνος, και μόνο μ' αυτή τη σκέψη πλημμύριζα από χαρά και αγαλλίαση. Η ανθρώπινη εγκατάλειψη και η στέρηση της ανθρώπινης παρηγοριάς φέρνει πλούσια την θεϊκή παρηγοριά .

Επίλογος

Ο άγιος Γρηγόριος ο Διάλογος αναφέρει για έναν Άγιο πού ζούσε στην Ρώμη:

Ήταν φτωχός σε υλικά αγαθά, άλλα πλούσιος σε αρετές. Το σώμα του παρέλυσε από μία πολύχρονη αρρώστια ώστε να μην μπορεί να μετακίνηση καθόλου ούτε πόδι ούτε χέρι. Για τις ανάγκες του του παραστεκόταν η μητέρα του με τον αδελφό του, και ό,τι δεχόταν από ελεημοσύνη το έδινε σε άλλους φτωχούς. Όσο για τον πόνο τον υπέμεινε με ευχαριστία, υμνολογώντας νύχτα-μέρα τον Θεό.

Σαν έφθασε ο καιρός να ανταμειφθεί η τόση του υπομονή, το σώμα του σταμάτησε να πονάει. Και καθώς κατάλαβε πώς πλησίαζε στον θάνατο, παρακάλεσε αυτούς πού φιλοξενούσε, να σηκωθούν και να ψάλουν μαζί του ύμνους στον Θεό...

Ξαφνικά, και ενώ κι ο ίδιος ο ετοιμοθάνατος έψαλλε μαζί τους, τους σταμάτησε λέγοντας:

- **Σωπαστε! Δεν ακούτε πώς αντηχούν οι ύμνοι στον ουρανό;**

Προσέχοντας σ' αυτούς τους ύμνους, πού άκουγε μυστικά με τ' αυτιά της καρδιάς, λύθηκε από τα δεσμά του σώματος η αγία εκείνη ψυχή. Και καθώς έβγαινε, τόση ευωδία σκορπίστηκε στον τόπο εκείνο, πού όλοι οι παρευρισκόμενοι γέμισαν από ανέκφραστη γλυκύτητα, ώστε και μ' αυτό το σημείο να γίνη φανερό ότι την ψυχή υποδέχθηκαν οι Άγγελοι πού έψαλλαν εκείνους τους ουράνιους ύμνους.